תורה אור

וכי תימא ה"נ א] בנתערב באחת אי הכי אמר לך רבי יהושע הרי הוא עובר על בל תוסיף הכא בל תוסיף מהיכא! אלא אמר ב] רבא בבלול לא פליגי, כי פליגי בכוסות, לר"א אית ליה רואין לרבנן לית להו רואין, ובבלול לא פליגי והתניא א"ר יהודה לא נחלקו ר"א וחכמים על דם חטאת שנתערב בדם עולה שיקרב, ברובע ונרבע שלא יקרב, על מה נחלקו על דם תמימה שנתערב בדם בעלת מום שר"א אומר יקרב בין בבלול בין בכוסות ג] וחכ"א לא יקרב רבי יהודה אליבא דר"א מתני בין בבלול בין בכוסות, ד] ורבנן בכוסות פליגי. אמר אביי לא שנו אלא תחלת חטאת ועולה אבל סוף חטאת ה] [ועולה] דברי הכל מקום עולה מקום שירים ו], א"ל רב יוסף הכי אמר רב יהודה שירים צריכין איצטבא; וכן אמר ז] ר"ש לא שנו אלא תחלת חטאת ועולה אבל סוף חטאת ח] (ועולה) דברי הכל מקום עולה מקום שירים, א"ר יוחנן ואיתימא רבי אלעזר עדיין היא מחלוקת ט] מתיב רב הונא בר יהודה "קדש הם" שאם נתערב בדם קדשים אחרים יקרבו מאי לאו סוף עולה ובכור וש"מ מקום עולה מקום שירים? לא, תחילת עולה ובכור, ומאי קא משמע לן דאין עולין מבטלים זה את זה האי מולקח מדם הפר ומדם השעיר נפקא? תנאי היא: איכא דנפקא ליה מהכא ואיכא דנפקא ליה מהכא מתיב רבא והקריבו י] בני אהרן את הדם וזרקו יא] את הדם מה ת"ל

ויקרא א

ובי"ש ס"נ בנתערב · מתנה אחת מן הבכור בשיעור יב] (מתן) ד' מתנות מן העולה ודקאמר יתנו במתן ד' ינתנו חמשתן קאמר שיהו ניתנין ד' מתנות ודאי מן העולה ואחת רבי יהושע למימר יש בילה ודיו במתנה אחת על שניהן ולא יעבור על בל תוסיף דלית ליה רואין: **הכא בל תוסיף מהיכא** · הרי אין כאן מן הבכור אלא כדי מתנה יג]: **אלא אמר** יד] **רבא** · כל הנך שנויי דשנינן לא טו] תשנינן דודאי "התחתונים עלו לו" דקתני בין לשם שירים בין לתחילת עולה קאמר ומתני' דמתן ד' במתנה אחת בדאיכא טובא מכל חד קאמר ואפ"ה לא תשמע מינה לר"א יש בילה טז] דתקשה לרב אשי, דאיכא לשנויי *הא מתני' דלעיל דעליונים ותחתונים ומתני' דמתן ד' במתן אחת לאו בבלול פליגי אלא בתערובת כוסות וקאמר ר"א בעליונים ותחתונים דיתן שניהם למעלה ולמטה ושניהם כשרין ורואה אני את דם יז] (חטאת) למעלה כאילו הוא מים וכן בעולה ובכור עתן ד' מכל כוס וכוס ורואה אני את התוספת כאילו הוא מים יח] (וכן בעולה ובכור) רבנן לית להו רואין וישפך לאמה ואע"ג דהך פלוגתא יט] בבלול *נמי איכא לאיפלוגי *בהכי כ] ועוד פליגי נמי ביש בילה ואין בילה מיהו הך מתניתא דקתני "והתחתונים עלו לו" דמשמע יש בילה ומתני' נמי דקתני "הרי הוא עובר על בל תוסיף" דמשמע כא] דבאיעריב טובא קאי ואפ"ה מכשר משמע דיש בילה וע"כ לאו בבלול קיימי *דלעולם לר"א אין בילה כב] דאי בבלול לא הוה מכשיר ר"א לא בבכור כג] ולא בעולה דדלמא מהאי קא יהיב ומהאי לא קיהיב אלא א"כ נתערבו ד' באחת וכן בעולה כד] *ועולה אלא א"כ נתערבו ד' בד' ולא בחטאת ועולה אלא ברובא עליונים וקיהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד וחטאת לבדה תעלה לו ולרבנן ישפך לאמה דלית להו רואין: כה] **שיקרב** · דרבנן נמי אית להו רואין ומתני' לאו רבי יהודה היא: **שר"א אומר** כו] **יקרב** · ואפי' לא קרב אחד מהם דדריש "מום בם לא ירצו לכם" בעיניה כז] (הוא) משמע הא ע"י תערובת ירצו בין בבלול כו' ומדר' יהודה נשמע לרבנן דפליגי עליה במתני' כח] ומוקמי פלוגתא ברואין *ואף בחטאת ועולה כט] בין בבלול בין בכוסות קיימי וקתני לר"א התחתונים עלו לו וגבי עולה ובכור נמי מכשיר במתני' אלמא יש בילה: ומשני רבי יהודה אליבא דר"א דמוקי פלוגתא בבעלת מום *דאין כשר לר"א אלא א' ל] (מתני' בין בבלול בין בכוסות ומוקי לה רב אשי לענין בלול כגון דרובא כשר וקיהיב במזבח שיעור בעלת מום ועוד אבל לרבנן דפליגי עליה דר' יהודה לא] ומוקמי' פלוגתא אף בהיכא דשניהם כשרין ומכשר להו לתרווייהו, בכוסות פליגי ר"א ורבנן ומש"ה מכשיר רבי אליעזר בתרווייהו דאי בבלול לא הוה מכשר אלא לב] כדאוקימנא לעיל: **לא שנו** · הך פלוגתא דחטאת ועולה דמתני' דלעיל דאמרי רבנן ישפך לאמה אלא בתחלת חטאת ועולה שנתערבו לפני מתן דמם בההיא פסלי רבנן דלית להו רואין ואסור לשנות את מקומן לתת את העולה למעלה מן החוט מפני הכשר חטאת: **אבל סוף חטאת** · שנתערב בתחלת עולה שנתערבו לג] (בו) שירי חטאת בתחילת עולה אין כאן מחלוקת ויתנה למטה מן החוט דמקום תחילת מתן עולה כשר לשירי חטאת ויזרקם לקיר המזבח ומאליהן שותתין ליסוד ואין כאן שינוי מקום: **צריכין איצטבא** · שישפכם על גבי היסוד ממש העשוי כאיצטבא ולא יזרקם לקיר הזקוף כמשפט עולה ובסוף חטאת ועולה נמי לרבנן ישפך לאמה ולקמן מותיב ליה מהא דתניא לעיל נתן למעלה ולא נמלך אלו ואלו מודים שיחזור ויתן למטה: **עדיין היא מחלוקת** · אף בסוף חטאת ותחילת עולה דלאו חד מקום הוא ולר"א דאית ליה רואין כשר ולרבנן ישפך לאמה: **קדש הם** · בבכור כתיב ומשמע ליה "הם" בהווייתן יהו שאם נתערבו בדמים אחרים לא אבדו את שמם ויקרבו, ולרבנן מיתוקמא כגון שנתערב בתחתונים כמותו ולא בחטאת לד] ומאי לאו דאיערב בסוף עולה שהוא שירי חטאת כדאמרן באיזהו מקומן (לעיל נג·) תן יסוד למזבח של עולה וקתני דתחילת בכור כשר בו לכתחלה שמקומו מקום תחילת עולה אלמא מקום תחילת עולה ותחלת בכור הוא מקום כשר לשפיכת שירים לכתחלה: **לא תחילת עולה ובכור** · דשניהם מקום אחד להם וכיון דלרבנן יש בילה שניהם כשירין: **ומאי קא משמע לן** · קרא הואיל ומקום אחד להן: **דאין עולין מבטלין זה את זה** · ואפילו אחד מרובה על חבירו לא בטל המועט: **האי מולקח מדם הפר ומדם השעיר נפקא לן** · במנחות בהקומץ רבה (דף כב.) שמערבין דם פר ודם השעיר לה] [של] יוה"כ במתן דם קרנות המזבח הפנימי והדבר ידוע שדם הפר מרובה מדם השעיר מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה: **איכא דנפקא ליה כו'** · ולקמן מפרש פלוגתא בשמעתא: **והקריבו וזרקו מה ת"ל דם דם** · גבי עולה קאי בת"כ "ושחט את בן הבקר והקריבו בני אהרן הכהנים את הדם" לו] [וזרקו את הדם] "והקריבו בני אהרן וזרקו אל המזבח" היה לו לומר ואין צריך לכתוב "דם" דמה יש לו לקבל ולזרוק ע"י שחיטה אם לא דם מה ת"ל דם דם: ה"ג מנין אתה אומר נתערב דם עולה בדם עולה, דם עולה בדם תמורה, דם עולה בדם חולין שיקרבו ת"ל

ה"ג אבל סוף חטאת ועולה · במתנה שניה של עולה מיירי שהיא בקרן מערבית דרומית דזה מקום שירים של חטאת אבל במתנה ראשונה של עולה ישפך לאמה לרבנן דאין זה מקום שירים לז] דדם עולה בקרן מזרחית צפונית ושירים בקרן מערבית דרומית לח] מיהו י"ל כיון דיסוד דרומי אינו מן הפסוק אלא מטעמא דבעי' בסמוך לו (לעיל דף נג·) דומיא דשירים פנימיים א"כ אין קפידא אם יתנם במזרחית צפונית להכשיר דם תחלת עולה וכן מוכיח קצת בסמוך גבי נתן למעלה ולא נמלך יחזור ויתן למטה ובעי לאוכוחי דמקום עולה מקום שירים ומשמע שלא נתן עדיין כלל מחטאת עולה (*בלבדן) א"כ יפנה דרך שמאל ויתן תחלה בקרן מערבית דרומית שהוא מקום שירים ויתן שירים בשתי קרנות: **ה"ג מאי קמ"ל** · תימה טובא קא משמע לן לט] דיקרבו למר כדאית ליה ב' מתנות שהן ד' ולמר מתן אחד אע"ג דעבר על בל תגרע או בל תוסיף ושמא י"ל כיון דיהיב לשם מים ליכא בל תוסיף וגם לא משום בל תגרע כיון דשב ואל תעשה ומתקן קרבנו ובלא קרא נמי מ] ברו"ך: **תנאי היא איכא דנפקא לה מהכא ואיכא דנפקא לה מהכא** · תימה למה דוחק לומר תנאי היא דבהקומץ רבה (מנחות כב:) פריך ואימא עד דאיכא מין ומינו ועולין קשיא לימא קרא מא] קדש הם איצטריך דאם אינו ענין למין ומינו ועולין תנהו לענין לעולין לאחד אפילו הוי שלא מינו ועוד קשה דהכא אליבא דר' יוחנן קיימא והתם קאמר מב] רבי יוחנן להאי דרשה דולקח מדם הפר וע"ק נימא דאיצטריך משום דס"ד שישפך לאמה כדי שלא יעבור על בל תוסיף ועל בל תגרע וע"ק דמאי שנא שנתערבו למטה בלמעלה דמודה ר' יהושע דישפך ואין משנים מג] זה להכשיר זה ומתן אחת במתן ד' משנים ועובר מד] על בל תגרע וכי תימא משום דמתן א' במתן ד' אי אמרת ישפך אין שייך לשלם תחתיהם כגון בכור ומעשר שנפסל אבל עולה וחטאת שנפסל דאפשר לשלם תחתיהם ישפך עולת נדבה מאי איכא למימר ומיהו י"ל דלא דמי דניתנים למעלה בניתנים למטה אין לו לפסול בידים דם עולה להכשיר דם חטאת אבל הכא שאינו פוסלו בידים אלא עומד במקומו מה] שב ואל תעשה שאני ומיהו לר"א קשה דמתנה דחייב ליתן ב' מתנות מו] לבד מתנה אחת ועובר משום בל תוסיף וביתנין למעלה

סו א מיי' פ"ב מהל' פסה"מ הלכה יא:

נ"א נ"ל ברוך

[נ"ל ר"ש בן לקיש וכ"ה בילקוט פרשת אחרי רמז תקטז]

[נ"ל ר' יוחנן ואיתימא ר"א אמר וכ"ה בילקוט שם]

דהא דמתני' נ"ק

נ"א שעולה

נ"א וכן בעולה ועולה נ"ק

איכא נמי לאיפלוגי בהכי ופליגי נמי ביש נ"ק

ולעולם נ"ק

[מנחות כב: תמורה כו:]

נ"א ובנמים

אף נ"ק

נ"ק דהאי כשר אלא אמר ר"א ומוקי לה רב אשי לענין כו'

נ"ק

שיטה מקובצת

א] בנתערב ארבע באחת: ב] אמר רבה אות א' נמחק: ג] בכוסות ורואה אני דם בעלת מום למעלה כאילו הוא מים וחכ"א: ד] בין בבלול בין בכוסות אבל רבנן בכוסות [פליגי] *אף על גב דמתני' לא אתיא כר"א דבמתני' פליגי בעולה ובחטאת' (ור"א) [ואליבא דר"א] לא פליגי בעולה וחטאת ועוד דבמתני' משמע דלא פליגי בבעלי מומין אלא לר"א ישפך לאמה אף לר"א דמאיס מ"מ לענין דמיירי בין בבלול כו' אין סברא דמתני' פליג (עליה) [עליו] ומשני דבבלול נמי פליגי (עליה) [עליו] דמתני' לא מיירי אלא בכוסות ואת"ם ויקשה לרב אשי דאמר לר' אליעזר דאין בילה דלר' יהודה דאמר דמיירי ר"א בבלול א"כ יש בילה והדרי קשיא לרב אשי דמוקי ר' יהודה דמוכחתיה י"ל דמדר' יהודה דמצי לשנויי בבלול דאיכא רובא דם תמימה וקא יהיב למזבח שיעור דם בעלת מום ועוד כדמשני לעיל באידך פירכא אבל רבנן דפליגי עליה דר' יהודה ומוקמי פלוגתייהו אף בהכא דשניהם שום ומכשיר להו לתרוייהו בכוסות פליגי ר"א ורבנן ומש"ה מכשיר ר' אליעזר בתרוייהו משום דאית ליה רואין ורואה אני דם חטאת למטה כאילו הוא מים ורבנן לית להו רואין וישפך לאמה אבל מתני' אי איירי בבלול לא מצי לשנויי הכי כדמוכח לעיל מבל תוסיף: ס] חטאת

ותחלת עולה דברי הכל: ו] שיריים עיין בתוס' לעיל (דף נא ע"א): ז] אמר ריש לקיש לא: ח] חטאת ותחלת עולה דברי הכל: ט] עדיין היא מחלוקת · ולרבנן ישפך לאמה דאין לשנות של תחלת עולה שהוא בקיפה בשביל הכשר שירים שמעינן איצטבא וכן איפכא אסור: י] תיבות בני אהרן את הדם נמחק: יא] וזרקו מה ת"ל תיבות את הדם נמחק: יב] תיבת מתן נמחק: יג] מתנה אחת הס"ד: יד] אמר רבה: טו] לא תשנינהו דודאי: טז] ותקשה לרב אשי דאיכא לשנויי דמתני' דעליונים ותחתונים כו': יז] דם עולה תיבת חטאת נמחק: יח] תיבות וכן בעולה ובכור נמחק: יט] תיבת בבלול נמחק: כ] בהכי ולאפלוגי נמי ביש בילה כו' מיהו הנך מתניתא דקתני בהו: כא] דבדאיעריב טובא קאי כו' דמשמע יש בילה: כב] בילה ואי אות ד' נמחק: כג] תיבת ולא נמחק: כד] ושלמים אלא תיבת ועולה נמחק: כה] שיקרב אות י' נמחק: כו] אומר יקרב אות י' נמחק: כז] ביה נמחק: כח] במתני' ומוקמי': כט] ועולה דבין בבלול ובין בכוסות: ל] א' מוקי מתני' בין: לא] יהודה ומוקמי' פלוגת' אף: לב] אלא בחד כדאוקימנא: לג] תיבת בו נמחק: לד] בחטאת מאי לאו. לה] השעיר ביום הכפורים למתן קרנות [תיבת של ל"ש] ותיבת דם נמחק: לו] הדם וזרק את הדם והקריבו בני אהרן וזרקו על המזבח: לז] שיריים דמתנה ראשונה של עולה ותיבת דדם נמחק: לח] דרומית' ומיהו קשה דבא"ז אזהו מקומן מוכח דעולה טעונה גג היסוד למעוטי וקיפה דיסוד כדקאמר מ"ד אזקיפה דיסוד קמ"ל אגגו דיסוד ושיריים הוי בזקיפה וי"ל דהא דמשמע התם היינו זקיפה דיסוד למטה מן היסוד כדמשמע לישנא דהתם קאמר התם וזקיפת יסוד דהיינו למטה מן היסוד אבל זקיפה של מעלה מן היסוד אין זה זקיפה דיסוד אלא זקיפה דסובב אלמא דלא מיירי לעיל אלא בזקיפה שלמטה מן היסוד אבל זקיפה שלמעלה מן היסוד מקרי שפיר גג היסוד דהיינו זקיפה דסובב ולא מצית אמרת גג יסוד ממש כיון דכתיב סביב בעולה ולא משכחת סביב בשפיכה על גג היסוד אלא בזריקה בזקיפה כנגד חודו של קרן דהדם מתפזר אילך ואילך · פתח"ס: לט] קמ"ל דאם נתערב בכור בעולה דיקרבו: מ] נמי ובתוס' מהר"פ תירצו וי"ל אי האי דינא ילפינן ליה מקרא א"כ הוי ליה לאתויי האי קרא במתני' גבי מחלוקת דר"א ור"י: מא] דקדש הם: מב] קאמר להר' יוחנן תהיא דרשא: מג] משנים בזה להכשיר מזה: מד] ועובר משום בל: מה] במקומו דשניהם דשירים ואינו עובר על בל תגרע דשב ואל: מו] מתנות ובכור אינו אלא מתנה אחת:

דם